

34. B Ö L Ü M

Çocuktan Hayvana Yönelen Şiddetin Değerlendirilmesinin Önemi

Duygu BUĞA¹

Giriş

İnsandan hayvana yönelen şiddet içerikli eylemler, özellikle son yıllarda hayvan hakları savunucularının ve sosyal medyanın da etkisiyle daha fazla dikkat çekmeye başlamıştır. Ancak yakın bir zamana kadar Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olarak tanımlanmamış olan hayvana yönelen şiddetin boyutları tam olarak bilinmediğinden birçoğu karanlık sayı olarak kalmıştır.

Günümüzde modern toplumlarda, özellikle batılı ülkelerin önemli bir kısmında, hayvana yönelik şiddetin suç olarak tanımlandığı, hayvanlara ilişkin suçlar karşısında uygulanan cezai hükümlerin miktarının ise arttığı görülmektedir⁽¹⁾. Zaman içerisinde birçok Avrupa ülkesi insan merkezli bakış açısını terk ederek iç hukuklarına hayvanların canlı olarak korunacağına ilişkin hükümler koymuşsa da, ülkemiz kanunlarında hayvanlar eşya, mal olarak değerlendirilmeye devam etmiştir⁽²⁾.

Hayvanların eşya, mal olarak kabul edilmesi anlayışı, ilişkili birçok problemin belirlenmesinde de engel oluşturmaktadır⁽³⁾. Hayvanlara yönelik herhangi bir zulmün ciddiyetini ve şiddet içeren ve içermeyen suç davranışlarının

sürdürülmesinde hayvan zulmünün oynadığı önemli rol sıklıkla gözden kaçırılmaktadır⁽⁴⁾. İnsan-hayvan ilişkileri giderek sosyal bilimlerde içinde bir araştırma konusu haline gelirken, kriminoloji bu eğilimi takip etmeye yeni başlamıştır; dolayısıyla hayvana yönelen şiddet içerikli eylem bağlantılarının ciddiye alınması ve uygun şekilde değerlendirilmesini savunmada adli bilimcilere ve bu alanda çalışan uzmanlara önemli rol düşmektedir⁽⁵⁾.

Hayvana yönelik şiddet olgularının ciddiyetle değerlendirilmesi, şiddetin mağduru olan hayvanın kendisinin bir canlı olarak değerli olması nedeniyle ve hayvan hakları bağlamında başlı başına önemlidir. Ancak hayvana yönelik şiddet bu olguda bir başka açıdan, şiddet uygulayıcının çocuk olduğu durumdaki önemi ile tartışmaya açılacaktır.

Olgu

Aynı mahalleden birkaç komşu bir araya gelerek hayvan hakları konusunda uzman bir sivil toplum kuruluşuna sosyal medyadan ulaşmış, mahallelerindeki sokak hayvanlarına uygulanan şiddet konusunda bilgi almak istediklerini

¹ Sosyal Psikolog Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi Psikoloji Bölümü, duyugubuga@gmail.com

Çocuklar yaşadıkları acıyı, acizliği hayvanlara yansıttığı için ailelerdeki hayvana kötü muamele vakalarının uygulayıcısı, istismar edilen çocuğun kendisi olabilmektedir⁽²¹⁾. Hayvanları istismar eden çocuklar, aile içerisinde model aldıkları davranışları tekrar edebilmekte veya kendileri de istismara maruz kaldıkları için hissettikleri öfke ve hayal kırıklığını kendinden daha savunmasız konumda bulunan hayvana yönlendirebilmektedir⁽²²⁾. Hayvan zulmü öyküsü olan ve olmayan Davranım Bozukluğu tanısı olan ergen erkek çocukların karşılaştırıldığı bir araştırmada, hayvan istismarı yapan grubun fiziksel ve/veya cinsel istismar ve aile içi şiddete maruz kalma öykülerini bildirme olasılığının daha yüksek olduğu bulunmuştur⁽²³⁾. Bu noktada çocuktan hayvana yönelen şiddetin yasal tespitinin, normalde karanlık sayı olarak kalan birçok aile içi şiddet olgusunu da gün yüzüne çıkaracağı düşünülmektedir.

Hayvana yönelen şiddet içerikli eylemlere katılanların bunu yalnızca erken çocukluk döneminde yapmış olmaları, ileriki yaşlarda bu eylemleri gerçekleştirmemeleri mümkün olmakla birlikte, bazılarının bu eylemleri ergenlik döneminde sadece akran grubuna uyma arzusundan dolayı yapmış olmaları da mümkündür⁽²⁴⁾. Bu gibi durumlarda bile hayvana yönelen şiddet eylemleri karşısında toplumsal veya yasal boyutta sessiz kalınmasının, her türlü şiddet eyleminin meşrulaştırılması anlamına da geldiği unutulmamalıdır.

Dünyada ebeveynler, okullar, toplumlar ve mahkemeler, hayvanlara uygulanan şiddet eylemlerini önemsiz suçlarmış gibi görmezden gelmenin, saatli bir bombayı görmezden gelmekle eşdeğer olduğunu fark etmeye başlamışlardır⁽²²⁾. Günümüz modern toplumlarında, hayvanların da haklarının olduğu ve bu hakların korunması gerektiği, hızla yerleşik bir anlayış haline almaktadır⁽²⁵⁾. Bu olgu sunumu ile hem hayvan hakları hem de insan hakları bağlamında, ülkemizde de hayvana yönelik her türlü kötü muamele, eziyet, öldürme gibi şiddet içerikli eylemlerin hem adli hem de psiko-sosyal bağlamda, özellikle de çocuklar açısından ciddiyle ele alınması gerektiği vurgulanmak istenmiştir.

Kaynaklar

1. Köksal, İ. (2011). *Hayvanları Koruma Yasası ve Uygulamalarda İzlenen Kamu Politikalarının Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Kütahya.
2. Koçhisarlıoğlu, C., ve Erişgin, O. (2013) Hayvanın Hukuki Konumu. *Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, ISSN: 1305-9770, 8; 1691-1723.
3. Dönmez, B. (2013) Hayvanlara Yönelik İşlenen Suçlar. *Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, ISSN: 1305-9770, 8; 903-926.
4. Johnson, S.A. (2018). Animal Cruelty, Pet Abuse & Violence: The Missed Dangerous Connection. *Forensic Research & Criminology International Journal*, 6(6); 403-415.
5. Taylor, N. (2011). Criminology and Human-Animal Violence Research: The Contribution and the Challenge. *Critical Criminology*, 19; 251-263.

6. Arluke, A., Levin, J., Luke, C., & Ascione, F. R. (1999). The Relationship of Animal Abuse to Violence and Other Forms of Antisocial Behavior. *Journal of Interpersonal Violence*, 14; 963-976.
7. Tallichet, S. E., & Hensley, C. (2004). Exploring the Link Between Recurrent Acts of Childhood and Adolescent Animal Cruelty and Subsequent Violent Crime. *Criminal Justice Review*, 29; 304-316.
8. Overton, J.C., Hensley, C. & Tallichet, S.E. (2011). Examining the Relationship Between Childhood Animal Cruelty Motives and Recurrent Adult Violent Crimes Toward Humans. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(5); 899-915.
9. Merz-Perez L., Heide K.M., & Silverman I.J. (2001). Childhood Cruelty to Animals and Subsequent Violence Against Humans. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 45; 556-573.
10. Ressler, R. K., Burgess, A. W., Hartman, C. R., Douglas, J. E., & McCormack, A. (1998). Murderers Who Rape and Mutilate. *Journal of Interpersonal Violence*, 1(3); 273-287.
11. Hensley, C., Tallichet, S. E., & Dutkiewicz, E. L. (2011). The Predictive Value of Childhood Animal Cruelty Methods on Later Adult Violence. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 56(2); 281-295.
12. Köroğlu, E. (2015). *Psikiyatri Sözlüğü*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
13. Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı (Çev. Ed.: E. Köroğlu). Hekimler Yayın Birliği, Ankara.
14. Tonyalı, A., Göker Z. ve Üneri, Ö.Ş. (2019). Çocuk ve Ergen Davranım Bozukluğu Tedavisinde Psikososyal Müdahaleler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(3); 284-303.
15. Uzunoğlu, G. ve Baysan Arabacı, L. (2017). Davranım Bozukluğu Tanılı Ergenlere Verilen Psikoeğitimin Öfke Yönetimine Etkisi. *Düşünen Adam*, 30(4); 344-353.
16. Kırçelli, E.F. (2011). *Davranım Bozukluğu Tanısı Alan Ergenlerde Tanının Sürekliliği, Klinik Gidişi ve İlişkili Faktörlerin Araştırılması*. Uzmanlık Tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Anabilim Dalı. İstanbul.
17. Genç, Y., Taylan, H.H., Adıgüzel, Y. ve Kutlu, İ. (2017). Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Şiddet Eğilimlerine Etkisi: Antalya Liseleri Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2); 409-422.
18. Currie, C. L. (2006). Animal Cruelty by Children Exposed to Domestic Violence. *Child Abuse & Neglect*, 30(4), 425-435.
19. Baldry, A.C. (2005). Animal Abuse Among Preadolescents Directly and Indirectly Victimized At School and At Home. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 15(2); 97-110.
20. Gouban, D.S. (2021). Mağdur Edilenden Mağdur Edene Ergenlikte Yasa Dışı Eyleme Geçişe Dair Mağdurbilimsel (Viktimolojik) Bir İnceleme. T. Demirörs (ed.), *Psikanaliz Defterleri 6 Çocuk ve Ergen Çalışmaları: Şiddet ve Yıkıcılık (181-192)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
21. DeViney, E., Dickert, J., & Lockwood, R. (1983). The Care of Pets Within Child Abusing Families. *International Journal for the Study of Animal Problems*, 4(4); 321-329.
22. Hermann, H.R. (2019). *İnsanlarda ve Hayvanlarda Baskınlık ve Saldırganlık: Büyük Yaşam Mücadelesi*. Çev. G. Bir. İstanbul: The Kitap Yayınları.
23. Duncan, A., Thomas, J. C., & Miller, C. (2005). Significance of Family Risk Factors in Development of Childhood Animal Cruelty in Adolescent Boys with Conduct Problems. *Journal of Family Violence*, 20(4); 235-239.
24. Henry, B. (2004). The Relationship Between Animal Cruelty, Delinquency, and Attitudes Toward the Treatment of Animals. *Society & Animals*, 12(39); 185-207.
25. Özen İnci, Z. (2019). Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye’de Hayvanların Ceza Hukuku Bakımından Korunması. *Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1); 1-24.